MINI-MONOGRAFIE

Arhiepiscopia Aradului

Protopopiatul Lipova

Parohia Pâncota

A. ISTORICUL COMUNITĂȚII PAROHIALE. [PREZENTAREA GENERALĂ A LOCALITĂŢII D.P.D.V GEOGRAFIC, ISTORICO-DEMOGRAFIC, ARHEOLOGIC, CULTURAL, ECONOMIC]

Localitatea Pâncota este un oraș situat în județul Arad la o distanță de 37 km față de orașul Arad, reședință de județ, în zona centrală a județului, la întâlnirea Câmpiei Aradului cu Munții Zărandului.

Localitatea are un teritoriu administrativ cu o suprafață de 70,9 km^2. Orașul are în administrație și satul Măderat.

Orașul Pâncota se află situat în partea de sud-vest a depresiunii Zărandului, în extremitatea nordică a podgoriei Aradului. Prin localitate trece pârâul Sodom care izvorăște din masivul Hidiș aflat la 25 km de Pâncota.

Localitățile limitrofe sunt: la nord loclitățile Zărand și Seleuș, la est Târnova, la sud Șiria iar la vest Sântana.

Prima atestare documentară a localităţi datează din ani 1202-1203 când așezarea era cunoscută sub numele de VILLA PANKOTA.

Primele mențiuni legate de existența parohiei le întâlnim consemnate pe un exemplar din Tâlcul Evangheliilor și Molitvelnicul românesc imprimate de Coresi la Brașov în 1567-1568, cărți care au aparținut preotului Ioan din Pâncota după cum rezultă din consemnarea respectivă. Este firesc că existând preot să fi exsitat și biserică, care a fost înlocuită la începutul secolului al XVIII-lea cu alta din lemn cu hramul Sfinții Arhangheli, sfințită în anul 1728, având ca preoți în acel timp pe Teodor Popovici care era și Protopop de Buteni și Ignat Popovici.

B. ISTORICUL BISERICII PAROHIALE. [ISTORIA ZIDIRII EI]

Pâncota făcea parte din Episcopia Ienopolei până în anul 1705 când episcopul de atunci Isaia Diacoviciu își strămută reședința la Arad. În 1765 credincioșii au primit aprobare pentru construcția unui nou lăcaș de cult din zid. Construcția a început în anul primirii autorizației în anul 1765 și este sfințită în anul 1812, de către protopopul Gheorghe Chirilovici al Șiriei având ca hram Sfinții Apostoli Petru și Pavel. În acea vreme Pâncota avea 3 parohii, fără să fie cunoscute numele preoților.

Biserica este construită din piatră și cărămidă în stil baroc vienez în lungime de 32 m, lățime de 8 m, înălțime 9 m iar înălțimea turnului este de 27 m.

Problema pictării bisericii s-a pus abia în anul 1839, lucrarea fiind atribuită pictorului Ioan Petrovici.

Din motive necunoscute pictarea bisericii s-a realizat abia în 1957 (pereții laterali). Iconostasul a fost pictat în 1843 de către Gheorghe Barabaș ”Zlătar” din Timișoara așa după cum este menționat într-o inscripție pe spatele iconostasului în alfabet chirilic. Tot lui îi datorăm și pictarea celor peste 50 de icoane prăznicare așezate pe pereții laterali ai biserici până în 1951 când aceștia au fost pictați.

În 1924 tavanul a fost înlocuit cu actuala boltă pictată de către Carol Wolf din Pâncota în stil realist. Din arhiva Bisericii reiese că în 1881 biserica avea 3 clopote, fără însă a se cunoaște anul instalării lor. În primul război mondial clopotele au fost rechiziționate de către armata austro-ungară.

Biserica a fost reparată integral în anii 1924-1925 pe cheltuiala credinciosului Lazăr Palcu. Clopotul mare în greutate de 530kg a fost donat în 1923 de Lazăr Palcu.

Sfințirea bisericii s-a făcut în anul 1925 de către P.S. Grigorie Gheorghe Comșa, episcopul Aradului, preoți fiind Filip Leuca și Ioan Iercoșan.

Casa parohială a fost construită în jurul anului 1870 cu destinația școală confesională și locuință pentru învățători până în 1920 când va deveni locuință pentru preot, în 1933 întreaga clădirea va deveni casă parohială.

În 1924 din contribuța credincioșilor s-a construit casa culturală.

Lucrările de picatare a pereților laterali și restaurarea picturilor de pe boltă au fost executate de către frații Petre și Gheorghe Lișteveanu din Craiova în anul 1951 în stil neobizantin, fiind sfințită în 2 decembrie 1957 de căre vicarul Episcopiei Aradului Dr. Gheorghe Lițiu, delegat al P.S. Andrei Magheru, preoți parohi fiind Gh. Păiușan și Tiberiu Iercoșan. Întrucât au fost necesare lucrări de refacere a picturii, finalizate în noiembrie 1955, biserica a fost resfințită în 20 noiembrie 1955.

În 1985 se recondiționează pictura de către pictorul Teodora Cican din Timișoara. În anul 1989 au fost confecționate scaunele de către „Coperativa Arta Lemnului Arad” cu sprijinul fabricii de mobilă Pâncota.

În 7 noiembrie 1993 are loc sfințirea bisericii de către P.S. Dr**.** Timotei Seviciu episcopul Aradului, preoți fiind Octavian Stratulat și Dărău Petru, ocazie cu care cei doi preoți au primit distincția de ”Iconom stavrofor”.

În 2004 se introduce încalzirea centrală în biserică.

În 2014 s-au realizat reparații capitale la sala oficiului parohial și interiorul casei parohiale în vederea instalării Preotului Doca Aurel Leonardo, după pensionarea Preotului Octavian Stratulat, s-au achiziționat 50 de scaune din lemn masiv pentru interiorul bisericii, s-a înlocuit vechea pardoseală din altar și solee cu una nouă din travertine. În anul 2015 lucrările au continuat fiind înlocuita pardoseala din naos (partea destinată

bărbaților), lucrările urmând a fi finalizate și în partea destinată femeilor. De menționat că materialele necesare pardoseli au fost donate de către consilierul și coristul nostru Farcaș Alin, fiind cea mai mare donație primită în ultimii 50 de ani. Lucrările menționate au fost realizate sub conducerea preotului paroh Dărău Petru.

Corul Bisericii a fost înființat în anul 1898, având 74 membrii, instruit și disciplinat de către învățătorul Ioan Hălmăgean. Răspunsurile liturgice au fost date pentru prima oară în prima și a doua zi de Paști.

În 1920-1929 corul a fost dirijat de către apreciatul dirijor Vasile Vlădica, 1930-1936 învățătorul Teodor Handrea. După război corul va fi condus puțin timp de către cantorul Iosif Cociuba. Din 1948 corul este revigorat sub conducerea dirijorului Gheorghe Precupaș. După 1977 corul și-a reluat activitatea condus de către cantorul Cociuba Traian și actualmente de către Hădean Ioan.

În curtea bisericii se află mormântul eroului caporal Alexe Ion împușcat în 20 aprilie 1919 și mormântul locotenentului erou Poliș Gheorghe.

Lista numelelor preoților cunoscuți care au slujit în Parohia Pâncota

- Ionu- prima jumătate a secolului- XVII
- Vapan- anul 1746
- Popovici Ioan- anul 1755
- Popovici Ignatie- anul 1755
- Popovici Teodor
- Ioan Negreiu- anul 1767
- Popovici Vasile- anul 1767
- Popovici Teodor- anul 1757, 1787, 1791
- Ilie Tienovici- anul 1779-1787
- Petru –anul 1788
- Constantin- anul 1788
- Nicolae Popovici
- Pașcu Popovici
- Petru Negrovici- anul 191
- Petru Popovici- anul 1791
- Teodor Turnovici
- Florea Turnovici } secolul XVIII
- Petru Langa
- Joric Avramie 1840-1855
- E. Nicolaevici 1840-1869
- Vasile Boitoru 1839-1882

- Nicolae Neher 1863
- Nicolae Feier 1840-1867
- Isaia Faur 1849-1900
- Nicolae Popovici 1849
- Gheorghe Avrămuț 1849
- Constantin Popa secolul XIX-lea
- Giorgiu Popovici
- Nicolae Popescu De Faur secolul XIX-lea
- Filip Leuca 1883-1930
- Ioan Iercoșan 1902-1932
- Micluța Romulus Sabin 1931-1948
- Tiberiu Iercoșan 1932-1972
- Gheorghe Păiușan 1950-1975
- Crișan Ioan 1964-1973
- Dârlea Tiberiu 1973-1977
- Stratulat Octavian 1975-2014
- Dărău Petru 1977
- Doca Aurel - Leonardo 2014

C. CIMITIRUL. Parohia deține un cimitir parohial constituit pe un teren de 22276 metrii pătrați.

D. ACTIVITĂȚI CULTURALE ȘI FILANTROPICE ÎN TRECUT. Cu puțin timp în urmă slujitorii au editat o foaie lunară cu conținut duhovnicesc, teologic și literar la care au contribuit tinerii din parohie. Cu ocazia marilor sărbători se oferă alimente persoanelor nevoiașe. În ajunul Crăciunului și de ziua Înălțării Domnului (Ziua eroilor) se oferă cadouri copiilor și tuturor celor prezenți în biserică.

E. PROFILUL ACTUAL AL PAROHIEI. Actualmente se fac cateheze cu tineretul, precum și limba engleză săptămânal.

F. DATE DE CONTACT PAROHIE. [HRAM] „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”; [ADRESA] Str. Avram Iancu, nr. 36, Loc. Pâncota, Jud. Arad.